

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 4(23)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

УДК 330-339; 321.7; 159.9

ББК 65.9(4УКР)я43

М43

Редакційна колегія

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф. — головний редактор

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора

Саєвич І. Г., канд. філол. наук — відповідальний редактор

Чирков В. М. — відповідальний редактор за випуск

Економічні науки

Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф.

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Храмов В. О., д-р політ. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородин І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подоляка А. М., канд. юрид. наук

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 9 від 28 жовтня 2009 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

Наукові праці МАУП / Редкол.: В. Б. Захожай (голов. ред.) та ін. — К. : МАУП, 2001. — Вип. 1. —

ISBN 966-608-120-2

К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — Вип. 4(23). — 288 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

ISBN 978-617-02-0026-6

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з економічних і психологічних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/6 від 14 червня 2007 р.).

ББК 65.9(4УКР)я43+88я43

ISBN 966-608-120-2

ISBN 978-617-02-0026-6

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	147	Чепорнюк Є. Г. Особливості паттернів поведінки при захворюваннях серцево-судинної системи.....	210
Типаньский Ежгож Теоретичні концепції впливу засобів масової інформації на політичні процеси.....	147	Львовичкіна А. М. Застосування дискусійних методів під час викладання дисциплін екологічного циклу.....	217
Мусали Ерол Салех огли Порівняльний аналіз політичної влади в Азербайджані та Грузії на етапі перемоги антиноменклатурних сил.....	153	Литвинчук О. М. Дослідження маніпуляції в педагогічному спілкуванні.....	222
Гараев Шахид Шакир оглы Трансформація інституційних процесів в Україні и Азербайджане: особенности института президентства.....	160	Фоменко А. Г. Самозвіт як різновид проєктивного методу в структурі професійно- психологічної підготовки менеджерів.....	227
Ярова Є. В. Проблеми розвитку та управління кар'єрою державних службовців.....	167	Смирнова Т. К. Соціально-психологічні проблеми професійної адаптації випускників вищих навчальних закладів.....	231
Гаврилюк Д. Ю. Криза консолідації в Європейському співтоваристві та умови євроінтеграції України.....	172	Коссек Марчин Психологические аспекты использования системы активных техник при подготовке высококвалифицированных кадров для специальных служб.....	235
Тавлуй Д. Євроінтеграційні перспективи України у світлі сьогоденних реалій генез Євросоюзу.....	176	ЮРИДИЧНІ НАУКИ	239
Стаднік О. В. Методологія інтерпретації політичної дійсності за працями Ерика Гобсбаума і Жана Бодріара.....	179	Побережний В. І. Проблеми банкрутства в Україні та недоліки механізму правового регулювання.....	239
Крупко С. М. Історичний аспект становлення теорії політичного прогнозування в системі забезпечення державного управління.....	183	Бернадський Б. В. Система заохочень співробітників Департаменту поліції МВС Російської імперії.....	245
Лук'янова Н. Л. Соціальні проблеми дітей, сім'ї та молоді в новітній Україні в умовах світових глобалізаційних процесів.....	189	Романченко С. Г. Загальнопроцесуальні категорії у податковому праві.....	255
ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ	194	Алієв Ісабала Алі огли Створення в системі Ради Європи міжнародного правового механізму боротьби з корупцією.....	260
Богач О. В. Дослідження концепцій розвитку моральної поведінки особистості у світлі основних психологічних підходів.....	194	Сінозацька Ю. М. Конституційні функції прокуратури України.....	266
Брагіна Н. В. Модель еґо-станів суб'єкта і його життєва позиція.....	200	Кузьменко О. П. Проблеми боротьби з корупцією.....	273
Бараннік В. А., Волянюк Н. Ю., Ложкін Г. В. Сучасні погляди на причини сексуального насильства.....	206	Чечельницька Ю. О. Боротьба з легалізацією (відмиванням) коштів, отриманих злочинним шляхом, як чинник економічної безпеки країни.....	278
		Відомості про авторів	284

КОНСТИТУЦІЙНІ ФУНКЦІЇ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Наукові праці МАУП, 2009, вип. 4(23), с. 266–272

Розглядаються конституційні функції прокуратури України.

Однією з основних функцій діяльності прокуратури України і гарантією винесення законного, обґрунтованого вироку й додержання передбачених законом прав та інтересів громадян є підтримання державного обвинувачення в суді. Конституція України визначає зазначену функцію як одну із конституційних функцій прокуратури [1, п. 1 ст. 121]. Ця функція знайшла своє закріплення в Законі України “Про прокуратуру” [4, ст. 5], а також у Кримінально-процесуальному кодексі України [2, ст. 264].

Державне обвинувачення завжди спрямоване проти конкретної особи. Його сутність полягає в сукупності дій прокурора з відстоюванням перед судом обвинувального висновку про передбачений законом злочин, що вчинила особа, яка перебуває на лаві підсудних. Діяльність органів дізнання та досудового слідства, зусиллями яких особа, викрита як така, що вчинила злочин, у зв'язку з чим має постати перед судом, є джерелом державного обвинувачення.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України “Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя” від 1 листопада 1996 р. судам було запропоновано “у всіх справах, що надійшли до суду з обвинувальним висновком, визнавати обов'язковою на підставі п. 1 ст. 253 Кримінально-процесуального кодексу України (далі КПК) участь у судовому засіданні прокурора” [9, п. 18].

Прокурор зобов'язаний реагувати на незаконний вирок (постанову) суду незалежно від того, чи суперечить це інтересам обвинуваченого чи відповідає їм. Також прокурор району або міста повинен таким чином організувати роботу з підтримання державного обвинувачення, щоб мати можливість реагувати на кожне необґрунтоване

та незаконне рішення суду шляхом внесення апеляційного або окремого подання до апеляційного суду.

В суді першої інстанції, де прокурор виконує функцію підтримання державного обвинувачення від імені держави, він користується процесуальним статусом сторони і виконує обов'язки з обґрунтування та доказування обвинувальної тези або відмови від обвинувачення, якщо воно не підтвердилося. Таке становище прокурора впливає із положень КПК України. Підтримуючи державне обвинувачення в суді, прокурор привселюдно обвинувачує підсудного та наполягає на застосуванні до нього справедливого покарання, допомагає суду в кваліфікованому вирішенні справи, привертає увагу до причин і умов, що сприяли вчиненню злочину.

При розгляді судом питань, пов'язаних з виконанням вироку, прокурор, який бере участь у судовому засіданні, дає свій висновок. У стадії судового розгляду прокурор, керуючись вимогами закону і своїм внутрішнім переконанням, підтримує перед судом державне обвинувачення. Воднораз прокурор може відмовитися від підтримання державного обвинувачення, коли в результаті судового розгляду дійде до переконання, що дані судового слідства не підтверджують пред'явленого підсудному обвинувачення. Прокурор також може звернутися до суду із пропозицією про виправдання підсудного або направлення справи на додаткове розслідування. Крім того, державний обвинувач бере участь у допитах підсудного, потерпілого, свідків, у дослідженні речових доказів і висновків експертів.

Після судового слідства прокурор розпочинає судові дебати, виступаючи з обвинувальною промовою, яка є підсумком усієї роботи прокурора.

У зазначеній промові прокурор аналізує матеріали справи, характеристику особистості підсудного, докази, висловлює свою позицію з питання призначення міри покарання.

Обвинувальна промова повинна впливати із матеріалів судового слідства і містити висновок, який одержаний в результаті судового слідства.

Висновок прокурора має містити підсумки судового процесу, у ньому може йтися про складність дослідження істини в справі, впевненість, що справедливий вирок сприятиме зміцненню правопорядку.

Після закінчення промов учасники судових дебатів мають право обмінятися репліками. Право останньої репліки належить підсудному.

Ст. 348 КПК надає право на апеляцію “прокурору, який брав участь у розгляді справи судом першої інстанції, а також прокурору, який затвердив обвинувальний висновок — у межах обвинувачення, що підтримав прокурор, який брав участь у розгляді справи судом першої інстанції”, а ст. 37 Закону України “Про прокуратуру” стверджує, що “право внесення апеляційного, касаційного і окремого подання на вирок, рішення, ухвалу і постанови судів надається прокурору і заступнику прокурора в межах їх компетенції, незалежно від їх участі в розгляді справи в суді першої інстанції”. З викладеного випливає, що зазначені норми законодавства не врегульовані між собою, тому їх потрібно привести до відповідності.

Помічники прокурора, прокурори управлінь і відділів можуть вносити апеляційні, касаційні та окремі подання тільки у справах, в розгляді яких вони брали участь. При розгляді справи в апеляційній та касаційній інстанціях прокурор повинен сприяти виконанню вимог закону про об’єктивний та повний розгляд справи і ухваленню законного й обґрунтованого рішення. Проблеми державного обвинувачення завжди перебували в центрі уваги фахівців. Відповідно до п. 2 ст. 121 Конституції України, п. 2 ст. 5, ст. 36¹ Закону України “Про прокуратуру” на прокуратуру покладається функція представництва інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом. Це представництво прокуратура має право здійснювати у всіх судах загальної юрисдикції з урахуванням підвідомчості розгляду справ. Метою представництва доцільно вважати захист державних (публічних, загальносуспільних) інтересів, а й передусім прав і свобод людини та громадянина. Прокурор, виконуючи функцію представництва, представляє інтереси громадянина або де-

ржави в цивільному, господарському судочинстві та адміністративному суді України. Він звертається до суду з заявою або позовом, коли порушуються інтереси держави, або з вимогою про визнання незаконними правових актів, рішень чи дій органів та посадових осіб, про захист прав і законних інтересів громадян, прав юридичних осіб. Значна роль у представницькій функції належить участі прокурора у розгляді справ, які за його ініціативою порушуються.

Законом України “Про прокуратуру”, нормами ЦПК і ГПК, а також наказами Генерального прокурора України “Про організацію представництва прокурором в суді інтересів громадянина або держави та їх захисту при виконанні судових рішень” від 29 листопада 2006 р. № 6-гн [8] та “Про організацію прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів щодо захисту прав і свобод громадян, державних та публічних інтересів” від 19 вересня 2005 р. № 3-гн [6] регламентовано діяльність прокурора щодо здійснення представництва в суді інтересів громадянина або держави.

Таким чином, у правовому плані ми маємо справу по суті з новою сферою прокурорської діяльності, яка потребує додаткового законодавчого регулювання. Законодавець при цьому має виходити з того, що вказана форма представництва не означає, що прокурор є представником лише однієї сторони. Прокурор виступає як посадова особа державного органу — прокуратури, діє без спеціальних доручень цього органу, на підставі Конституції України, і згідно зі своїм службовим становищем виконує покладені на органи прокуратури функції. Конституція та чинні процесуальні кодекси не конкретизують, коли прокурор може представляти в суді інтереси громадянина або держави. Представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави у суді є ефективним інструментом реалізації правоохоронної функції прокуратури і, згідно з п. 1 ст. 36¹ Закону України “Про прокуратуру”, полягає у здійсненні прокурорами від імені держави процесуальних та інших дій, спрямованих на захист у суді інтересів громадянина або держави у випадках, передбачених законом.

Зазначена вище функція прокуратури має низку особливостей:

- прокурорське представництво ґрунтується безпосередньо на нормі Конституції України, а інші види представництва здійснюються на підставі адміністративних або законодавчих актів, доручень;

- відмінністю прокурорського представництва є те, що його здійснює орган, який завжди виступає на варті законності і не має свого інтересу.

Право прокурора на позов регламентовано господарсько-процесуальним, цивільно-процесуальним законодавством (щодо захисту прав фізичної особи), іншими нормативними актами, а також наказами Генерального прокурора України. Прокурор звертається до суду для того, щоб захистити права і законні інтереси громадян, держави, підприємств та інших юридичних осіб. Зазначені вище повноваження закріплено п. 6 ч. 2 ст. 20 Закону України “Про прокуратуру”, де стверджується, що “при виявленні порушення закону прокурор або його заступник у межах своєї компетенції мають право: звертатись до суду із заявами про захист прав і законних інтересів громадян, держави, а також підприємств та інших юридичних осіб”, а також п. 2 ст. 121 Конституції України. Проте із норм ст. 5 Закону України “Про прокуратуру”, п. 2 ст. 121 Конституції України випливає, що прокурор представляє інтереси тільки громадян і держави, при цьому у жодній із статей не йдеться про захист підприємств та інших юридичних осіб. З викладеного тут випливає, що законодавство потрібно привести у відповідність.

Суб’єктами реалізації представництва інтересів громадян і держави, а також контролю за його здійсненням є Генеральний прокурор України та його заступники, а також прокурори Управління представництва інтересів громадян і держави в судах, Головного управління військових прокуратур Генеральної прокуратури України, прокурори Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, військових регіонів і Військово-морських сил, прокурори міських, районних, міжрайонних прокуратур, військових прокуратур гарнізонів та інших спеціалізованих прокуратур.

Предметом прокурорського звернення до суду можуть бути перегляд незаконних актів органів місцевого самоврядування та державної влади, відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої правопорушенням, припинення протиправної діяльності чи покладення обов’язку вчинити дії, передбачені законом.

Форми представництва прокурора в цивільному і господарському процесі [10, 50]:

- звернення до суду із заявами або позовами про захист інтересів громадянина, держави або про визнання незаконними правових

актів, дій чи рішень органів і посадових осіб;

- участь прокурора в суді при розгляді цивільних і господарських справ про захист прав і законних інтересів окремих громадян або держави;
- внесення апеляційного, касаційного подання або заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими та винятковими обставинами та участь у цих процесах.

Обов’язковими складовими функції представництва є дві форми представництва: досудове провадження, яке включає в себе підготовку і звернення до суду з заявами та позовами; участь у розгляді в судах господарських, цивільних або адміністративних справ.

Третя форма — внесення апеляційного та касаційного подання або заяви про перегляд за нововиявленими та винятковими обставинами — застосовується прокурором тоді, коли виникають певні обставини при розгляді справ у суді. Враховуючи особливості здійснення функції представництва у формах, наведених вище, роботу з її здійснення потрібно організовувати відповідно до кожної форми. Зазначені вище обставини вимагають від прокурора в наказі про розподіл службових обов’язків передбачити оперативних працівників, які були відповідальні за виконання кожної форми представництва.

Приводами до дій прокурора стосовно здійснення представництва можуть бути звернення до прокуратури громадянина, юридичних і посадових осіб, повідомлення у засобах масової інформації, виявлення прокурором порушеного права держави або громадянина.

Підставами представництва у суді інтересів громадянина, як визначає ст. 36¹ Закону України “Про прокуратуру”, є його неспроможність через фізичний чи матеріальний стан або з якихось інших поважних причин самостійно захистити свої порушені чи оспорювані права, або реалізувати процесуальні повноваження, а інтересів держави — наявність порушень або загрози порушень економічних, політичних та інших державних інтересів унаслідок протиправних дій (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб, що вчиняються у відносинах між ними або з державою.

Прокурор, реалізуючи визначені Конституцією України (п. 2 ст. 121), Законом України “Про прокуратуру” (п. 2 ст. 5) повноваження, вчиняє в суді процесуальні дії з метою захисту інтересів держави.

Виходячи з викладеного можна зробити висновок, що підтримання державного обвинувачення в суді — це процесуальна діяльність прокурора — обвинувача в установлених кримінально-процесуальним законом формах, яка складається з аналізу матеріалів справи та доказування вини особи за вчинений злочин у судових органах, сприяння винесенню законного, справедливого та обґрунтованого вироку, а представництво інтересів громадянина або держави в суді прокуратурою — це самостійний вид діяльності прокуратури, що одержав статус конституційної функції прокуратури, який полягає у здійсненні прокуратурою від імені держави процесуальних та інших дій, спрямованих на захист у суді інтересів громадянина або держави у законодавчо передбачених випадках.

Особливістю прокурорського представництва є те, що воно ґрунтується безпосередньо на положеннях Конституції України, водночас як всі інші види представництва здійснюються на підставі доручення, адміністративного акта, закону.

Другою ознакою прокурорського представництва у суді є те, що воно здійснюється особливим державним органом — прокуратурою, яка не має власного інтересу у справі.

Варто зазначити, що вітчизняна правова система не є прецедентною, тому необхідно детально узагальнити судову практику, законодавчо закріпити підстави участі прокурора в господарському процесі в інтересах держави.

Відповідно до чинного законодавства України до наглядових функцій прокуратури належать: нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

З 1 січня 2006 р. набув чинності Закон України “Про внесення змін до Конституції України” від 8 грудня 2004 р., яким передбачено конституційне закріплення за прокуратурою функції нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами [3]. Відповідно до Перехідних положень Конституції України 1996 р. прокуратура продовжує виконувати функцію нагляду за додержанням і застосуванням законів та функцію попереднього слідства — до введення у дію законів, що

регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів, та до сформування системи досудового слідства і введення у дію законів, що регулюватимуть її функціонування.

Функція нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, спрямована передусім на забезпечення встановленого Конституцією та законами України порядку виявлення й розкриття злочинів, розгляду заяв і повідомлень про них, законності здійснення оперативно-розшукової діяльності, слідства, правомірності прийнятих зазначеними органами рішень. При цьому прокуратура здійснює правозахисну діяльність в інтересах суспільства, держави, прав і свобод, законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Відповідно до Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність” нагляд за дотриманням законів при проведенні оперативно-розшукової діяльності здійснюється Генеральним прокурором України, прокурором Автономної Республіки Крим, прокурорами областей, міст Києва і Севастополя [5, ст. 14]. Повноваження прокурора з нагляду за проведенням оперативно-розшукової діяльності визначаються ст. 14 зазначеного закону та кримінально-процесуальним законодавством (ст. 25, 227–233 КПК) і Законом України “Про прокуратуру”. Здійснюючи нагляд за додержанням законів органами, які виконують розшукові, розвідувальні та контррозвідувальні заходи, прокуратура України відповідно до ст. 30 Закону України “Про прокуратуру” та Наказу Генерального прокурора України “Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність” від 19 вересня 2005 р. № 4/1 [7] сприяє дотриманню законності, прав та законних інтересів громадян.

Перевірка законності в діяльності оперативно-розшукових органів проводиться за заявою слідчого про невиконання його доручень і вказівок, за власною ініціативою прокурора з огляду на неналежне розслідування справи, за наявності скарг про допущені цими органами порушення. Прокурор має право під час здійснення нагляду вживати заходів до притягнення винних у порушенні законів до дисциплінарної або кримінальної відповідальності; висувати керівникам чи начальникам обов'язкові до виконання вимоги про проведення ними перевірки законності оперативно-розшукових заходів. Здійснюючи свої повно-

важення, прокурор повинен сприяти виявленню та усуненню причин, що сприяли скоєнню злочинів, охороні прав і законних інтересів громадян, що перебувають під слідством, тому, щоб невинна особа не була притягнута до кримінальної відповідальності, розкриттю злочинів, захисту громадян, їхніх прав і свобод, власності, прав юридичних осіб від злочинних посягань, виконанню вимог закону про невідворотність покарання за вчинений злочин.

Додержання законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство, складають предмет прокурорського нагляду.

У ч. 2 ст. 29 Закону “Про прокуратуру” сформульовані завдання прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання і досудове слідство.

Для здійснення завдань нагляду за виконанням законів органами дізнання та досудового слідства прокурор наділений повноваженнями, які мають розпорядчий характер і регламентовані ст. 227 КПК.

При виявленні порушень закону прокурор зобов'язаний реалізувати свої права щодо їх усунення, поновити порушені права і притягнути до відповідальності осіб, які допустили ці порушення.

Відповідно до ст. 121 Конституції України на прокуратуру покладено обов'язок здійснення нагляду за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних справах, а також під час застосування інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. Це положення також закріплено у ст. 415 КПК. Зазначена функція покликана забезпечити законність перебування затриманих, заарештованих, осіб, які за вироком суду перебувають у місцях відбування покарань у вигляді арешту, обмеження та позбавлення волі, а також законність діяльності закладів для виконання судових рішень у кримінальних справах і закладів, що застосовують інші заходи примусового характеру, пов'язані з обмеженням особистої свободи громадян. Прокурор, виконуючи цю функцію, не тільки перевіряє законність правових актів, які видає адміністрація установи виконання покарань, а й здійснює нагляд за законністю всієї діяльності цієї установи. Функція нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень (у широкому значенні) передбачає можливість їх оскарження до судів вищої інстанції. Предмет нагляду і повноваження прокурора визначені у ст. 44 Закону України “Про

прокуратуру”. Предметом нагляду прокурора є додержання законності під час перебування осіб у місцях тримання затриманих, попереднього ув'язнення, в установах виконання покарань, інших установах, що виконують покарання або заходи примусового характеру, які призначаються судом, додержання встановленого кримінально-виконавчим законодавством порядку та умов тримання або відбування покарання особами у цих установах, їхніх прав і виконання ними своїх обов'язків.

Прокуратура, здійснюючи зазначену вище функцію, наглядає за законністю виконання судових рішень в арештних домах, кримінально-виконавчих і спеціальних виховних установах.

Прокурор, здійснюючи функцію нагляду за додержанням законів під час виконання судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян, має такі завдання:

- 1) стежити, щоб примусові заходи медичного і виховного характеру застосовувалися лише до суспільно небезпечних осіб за наявності достатніх медичних підстав;
- 2) не допускати незаконних обмежень особистої свободи громадян тільки тоді, коли для невідкладного захисту інтересів громадян або держави інші заходи будуть визнані малоефективними чи недостатніми;
- 3) не допускати незаконних обмежень особистої свободи громадян, гарантованої Конституцією України.

Виконання прокуратурою конституційної функції з нагляду за належним і своєчасним виконанням вироку сприяє ефективному виконанню кримінального покарання.

Новелою конституційного законодавства є доповнення функцій прокуратури функцією загального нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами. З метою здійснення зазначеної вище функції прокуратура має обмежувати неправомірні або такі, що межують з правопорушеннями, дії чи бездіяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, передбаченими Конституцією та законами України засобами в межах своєї компетенції.

Напрямки діяльності органів прокуратури щодо захисту прав і свобод громадянина:

- захист прав неповнолітніх, запобігання наркоманії;
- захист громадської моралі, захист прав на інформаційну діяльність;
- нагляд за додержанням і застосуванням законів органами влади, місцевого самоврядування при прийнятті, виданні правових актів стосовно прав і свобод громадян, нагляд за додержанням і застосуванням законів органами управління, відомчого контролю та міжгалузевого контролю виконавчої влади щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина;
- захист прав людини і громадянина на працю, її оплати і охорону;
- захист прав людини і громадянина на охорону здоров'я, медичну допомогу і медичне страхування;
- захист прав людини на соціальне та пенсійне забезпечення, захист прав пільгових категорій громадян на соціальне забезпечення, захист прав споживачів;
- захист прав і свобод біженців на міграцію населення, захист прав і свобод людини і громадянина в міжнародних та міжконфесійних відносинах;
- захист прав громадян при притягненні їх до адміністративної відповідальності.

Перевірка виконання законів проводиться за повідомленнями та заявами про порушення законності, що вимагають прокурорського реагування, а за наявності приводів — також з власної ініціативи прокурора.

Прокуратура не підміняє органи відомчого управління та контролю і не втручається у господарську діяльність, якщо така діяльність не суперечить чинному законодавству.

На даний час предметом нагляду за додержанням і застосуванням законів є:

- 1) додержання законів, що стосуються економічних, міжнародних відносин, охорони навколишнього середовища, митниці та зовнішньоекономічної діяльності;

- 2) відповідність актів, які видаються всіма органами, підприємствами, установами, організаціями та посадовими особами, вимогам Конституції України та чинним законам;
- 3) додержання законів про недоторканність особи, соціально-економічні, політичні, особисті права і свободи громадян, захист їхньої честі і гідності, якщо законом не передбачено інший порядок захисту цих прав.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. із змін та допов. від 8 грудня 2004 р. // ВВР України. — 2005. — № 2. — Ст. 44.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28 грудня 1960 р. // ВВР України. — 1961. — № 2. — Ст. 15.
3. Закон України "Про внесення змін до Конституції України" від 8 грудня 2004 р. // Офіц. вісн. України. — 2004. — № 49. — Ст. 3201.
4. Закон України "Про прокуратуру" від 5 листопада 1991 р. // ВВР України. — 1991. — № 53. — Ст. 793.
5. Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність" від 18 лютого 1992 р. // ВВР України. — 1992. — № 22. — Ст. 303.
6. Наказ Генерального прокурора України "Про організацію прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів щодо захисту прав і свобод громадян, державних і публічних інтересів" від 19 вересня 2005 р. № 3-гн.
7. Наказ Генерального прокурора України "Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність" від 19 вересня 2005 р. № 4/1.
8. Наказ Генерального прокурора України "Про організацію представництва прокурором в суді інтересів громадянина або держави та їх захисту при виконанні судових рішень" від 29 листопада 2006 р. № 6 гн.
9. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанови Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. (1972–2004). — Офіц. вид. Т. 1 / За заг. ред. В. Т. Маляренка. — К.: Вид. дім "Інюре", 2004. — 420 с.
10. Сухонос В. В., Звірко О. Є., Грицаєнко Л. Р. Прокуратура України у схемах, таблицях і діаграмах: Навч. посіб. / За заг. ред. В. В. Сухоноса. — Суми: ВТД "Університетська книга", 2006. — 256 с.

Теоретично всі передбачені Основним Законом функції прокуратури України можна поділити на постійні конституційні (ст. 121 Конституції України) і тимчасово конституційні (п. 9 Перехідних положень Конституції) і на такі, що в Конституції не зазначені (координація діяльності, ст. 10 Закону України "Про прокуратуру"). Викладені проблемні питання потребують вирішення під час опрацювання нової редакції Закону України "Про прокуратуру" і обов'язкового узгодження з чинним законодавством. Це дасть змогу скоригувати діяльність прокуратури відповідно до потреб суспільства.

Теоретически все предусмотренные Основным Законом функции прокуратуры Украины можно разделить на постоянные конституционные (ст. 121 Конституции Украины) и временно конституционные (п. 9 Переходных положений Конституции) и на те, что в Конституции не указаны (координация деятельности, ст. 10 Закона Украины “О прокуратуре”). Изложенные проблемные вопросы нуждаются в решении во время проработки новой редакции Закона Украины “О прокуратуре” и обязательного согласования с действующим законодательством. Это даст возможность откорректировать деятельность прокуратуры в соответствии с потребностями общества.

In theory, all functions of office public of prosecutor of Ukraine statutory Basic can be divided into permanent constitutional (item 121 of Constitution of Ukraine) and temporally constitutional (n. 9 of Transitional positions of Constitution) and on those, that in Constitution not marked (co-ordination of activity, item 10 of Law of Ukraine “About an office public of prosecutor”). Foregoing problems questions need decision during working of new release of Law of Ukraine “About an office” public of prosecutor and obligatory concordance with the current legislation. It will enable to correct activity of office public of prosecutor in accordance with the necessities of society.

Надійшла 5 вересня 2009 р.